

עוזי בן ארי - עין חרוז מאוחד
benariu@einharodm.org.il

טיפול ביונקים שיטות מעשיות

עוזי בן ארי חבר עין חרוז מאוחד, רפתן ותיק ועובד מזה 10 שנים ביונקיית הרפת. עוזי חווה הרבה מחלות יונקים שיש צורך להתמודד איתן, תוך למידת הנושא והתנסות בלתי אמצעית עם צרכי היונק ובריאותו. עוזי משתף אותנו בלקחים שלו ביונקייה וכל הנאמר בא מניסיון אישי מצטבר

אם שוכב, אתחיל בשכיבה, ולאחר שרכש את מיומנות היניקה, אנסה להעמידו, בלחיצות אצבעות על גבו באזור האגן. אשתדל להישאר רגוע, לנקות מחשבות מלחיצות, אמצא תנוחה נוחה לעצמי במינימום תזוזה מצדי. יד אחת בבקבוק והשנייה תומכת מתחת לפה, לחזק את פעולת היניקה.

הגמעה ראשונה וחשיבותה

בבואי להגמיע ולד לאחר שהומלט עליי לברר מספר פרטים:

- מתי נולד העגל או העגלה, ומי האם?
- האם המלטה קשה (משיכה)?
- האם נראה יונק מאמו באופן עצמאי?
- האם זו מבכירה שלא חוסנה?
- מידעים נוספים שעשויים לעזור.

שפת הגוף של המטפל והאינטראקציה עם הוולד חייבים לזרום נכון ורגוע.

אבצע את ההגמעה הראשונה במקום שבו הוולד נמצא - רק לאחר ההגמעה אעביר אותו למקומו הקבוע.

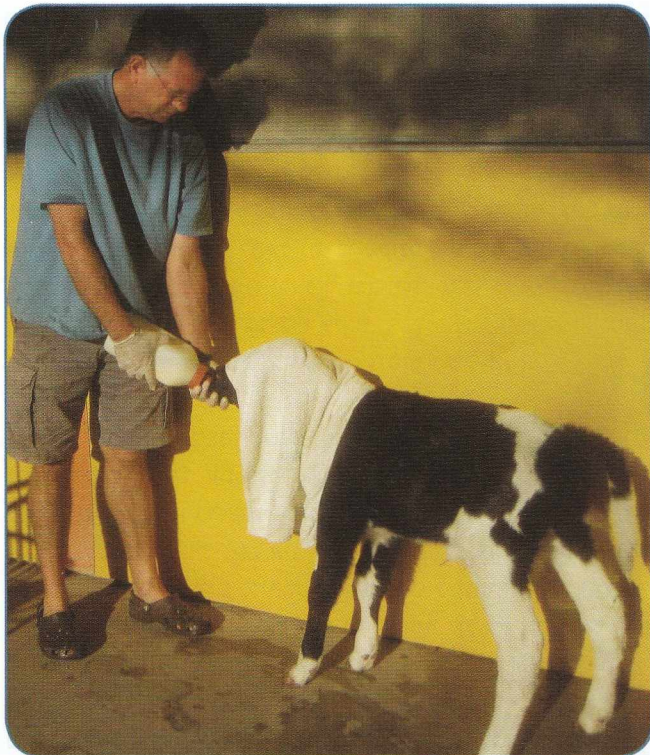
להגמעה ראשונה יש השפעה מרובה על ההגמעות הבאות. שם נקבע זפוס היניקה, כאשר המטרה שהוולד יינק לבדו מבקבוק, מהגמעה השנייה ואילך

אגש לוולד לאט ורגוע, אשתדל לבוא מצדו, אעביר מגע יד אטית לאורך גבו וצדו.

אוודא שהחור בבקבוק ההגמעה (הצלב בפטמה) לא גדול מדי, עדיף קטן במקצת.

אכסה את עיניו במגבת, או בכל בד אחר, כאשר הנחיריים גלויים - מניסיון ראיתי, שכאשר עיניו מכוסות, מתעצמת פעולת היניקה, ללא הפסקות והסחות מצד הוולד, ומתבצעת בצורה שטוחה ואפקטיבית. אפשרי להוביל את הפטמה לפה בעזרת אצבע, חשוב לשמור על קו ישר בין פה הוולד לבקבוק.

אתחיל את ההגמעה בתנוחה שבה נמצא הוולד.

עוזי מגמיע עגל בכיסוי עיניים

בשלב מאוחר יותר, בין 20 ל-30 יום, הן מוצאות את הפטמות. כאשר יש עגלים זכרים יחד עם הנקבות בגיל הינקות, זה גורם לזרוז ולהעצמת התופעה, מכיוון שאיבר המין הזכרי נמצא במקום נוח למציצה. על כן חשוב להפריד בין הזכרים לבין הנקבות בשלב מוקדם ככל האפשר.

דרכים לטיפול בתופעה

הגמעה בפטמות - הייתי ממליץ לחכות מספר דקות לאחר שסיימו את החלב, ולהשאיר את הברזונים פתוחים על מנת שייכנס אוויר ותבצע יניקה על ריק. כך העגלות משחררות חלק מאינסטינקט המציצה.

הגמעה בדליים - ההמלצה היא להשהות את הדליים למספר דקות לפני פינויים.

נזם: הנזם הוא דרך המניעה היעילה ביותר. ישנם 2 סוגים בשוק: ירוק וצהוב.

הנזם הירוק הינו גמיש יותר, חסרונו הוא גודלו, שמהווה מטרד לעגלה יונקת.

הנזם הצהוב אמנם קטן אך נשבר בקלות באזור הבורג (פרפר). חשוב לזהות את המחוללות ולשים להן נזם בהקדם. במקרה שבו נופל הנזם, יש להחזיר את הנזם מיד. ■

להגמעה ראשונה יש השפעה מרובה על ההגמעות הבאות. שם נקבע דפוס היניקה, כאשר המטרה שהולד יינק לבדו מבקבוק, מהגמעה השנייה ואילך.

מציצת פטמות ביונקים

מציצת פטמות ביונקים הינה תופעה הקיימת בדרגות חומרה משתנות. עגלות שנמצצו (ומצצו) ולא נמכרו לבשר לפני הזרעה מגיעות כמבכירות אחרי המלטה. במקרה הקל עם תאים סומטיים רבים ובמקרה הקשה עם פטמה שתומה, או תעלת חלב הרוסה בפטמה, או רבע מת.

בדרך כלל, מבכירות אלו לא מוזרעות בשנית ונמכרות לבשר כאשר תפוקת ייצור החלב שלהן יורדת. הנזק הכלכלי כתוצאה מכך הנו רב.

התהוות תופעת מציצת הפטמות

מהתבוננות בעגלות הבחנתי שישנה אחת שמתחילה למצוץ ומדביקה אחרות בהרגל. (בדרך כלל צמודות גיל). המציצות מתחילות בפה, באוזניים ויורדות לתבור (אם יש מה לתפוס) ולמפסעה.

מאמרים, הערות והארות נא להפנות

ל- **הבקר והחלב** ^{ח ש ק}

בדואר אלקטרוני: hmb-malul@icba.org.il